

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2011-02-01

U2011/656/G

Utbildningsdepartementet

Gymnasieenheten

Ämnesråd

Anna Barklund

Rättssekreteriet

Kansliråd

Ulrika Åkerdahl

Vissa frågor som rör fristående skolor

I denna promemoria beskrivs förslag till vissa ändrade bestämmelser som rör fristående skolor:

1. möjlighet för fristående gymnasieskolor att begränsa mottagandet till vissa grupper, och
2. krav på att fristående skolor ska bevara elevlösningar på nationella prov.

1. Möjlighet för fristående gymnasieskolor att begränsa mottagandet till vissa grupper

Förslag: En fristående gymnasieskola ska ha möjlighet att begränsa mottagandet till en viss utbildning till elever i behov av särskilt stöd eller vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om sådana utbildningar.

Om det inte finns plats för alla sökande ska urvalet göras på de grunder som Statens skolinspektion godkänner i sitt beslut om godkännande av utbildningen. Skolinspektionen ska i sitt beslut om godkännande precisera på vilket sätt mottagandet får begränsas.

Huvudregeln är att en fristående gymnasieskola ska vara öppen för alla som tillhör gymnasieskolans målgrupp. Skolan ska i mån av plats ta emot alla sökande som är behöriga att söka till utbildningen (se 15 kap. 33 § skollagen [2010:800]).

En fristående skola ska inom ramen för sina normala resurser kunna ge stöd åt flertalet elever. Den ska, på samma sätt som en kommunal skola, kunna anpassa sin organisation och sin undervisning så att hänsyn tas till elevens behov och förutsättningar. En fristående skola ska kunna säga nej till en elev bara i de fall då stödbehovet är så omfattande att hemkommunen inte är skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet. Den fristående skolan kan således inte neka att ta emot en elev med omfattande stödbehov om hemkommunen är beredd att ersätta kostnaderna för elev-

ens stödbehov (tilläggsbelopp). I den mån den fristående skolan anser att tilläggsbeloppet inte är tillräckligt kan huvudmannen överklaga beslutet.

I propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165) föreslog regeringen att fristående grundskolor ges möjlighet att begränsa sin verksamhet till vissa årskurser, till utbildning för elever i behov av särskilt stöd och till utbildning som är speciellt anpassad för vissa elever. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreslogs få meddela föreskrifter om sådana speciellt anpassade utbildningar. Riksdagen fattade i juni 2010 beslut i enlighet med regeringens förslag (bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:371). Regeringens förslag i prop. 2009/10:165 omfattade inte fristående gymnasieskolor.

Kommuner har i dag större möjlighet att organisera undervisningen i gymnasieskolan på olika sätt än flertalet fristående gymnasieskolor. Huvudmän som driver flera skolenheter kan efter mottagandet fördela elever mellan sina olika skolor så att elever som behöver viss anpassad utbildning placeras på en skola med inriktning mot sådan utbildning. En huvudman för en fristående skola som endast har en skolenhet kan med dagens regler inte begränsa mottagandet till en sådan elevgrupp. Förslaget gör det möjligt för dessa fristående huvudmän att anordna en utbildning specialiserad för en viss kategori elever.

Regeringens övergripande ambition är att öka valfriheten och skapa lika villkor för fristående och kommunala skolor. I denna promemoria föreslås därför att även fristående gymnasieskolor ska få begränsa mottagandet till vissa elevgrupper och därmed kunna specialisera vissa utbildningar för elever med exempelvis dyslexi, inlärningsproblem eller koncentrationssvårigheter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås få meddela föreskrifter om sådana utbildningar. Föreskrifterna kan bl.a. innehålla närmare regler om Skolinspektionens prövning samt ange vad som ska framgå av Skolinspektionens beslut.

Om det inte finns plats för alla sökande till den fristående gymnasieskolans utbildning, bör urvalet ske efter grunder som är godkända av Statens skolinspektion. Med detta menas att urvalsgrunderna granskas av Skolinspektionen i samband med dess prövning av huvudmannens ansökan om godkännande av utbildningen. Bestämmelser med denna innebörd kommer att finnas i förordning.

2. Fristående skolor ska bevara elevlösningar på nationella prov

Förslag: Huvudmannen för en fristående skola som genomför nationella prov ska bevara elevlösningar på de nationella proven. Regeringen eller den myndighet som regeringens bestämmer får meddela föreskrifter avseende skyldighet att bevara elevlösningar samt hur lång tid dessa ska bevaras.

Fristående skolor omfattas till skillnad från skolor med offentliga huvudmän varken av offentlighetsprincipen eller av skyldigheten att arkivera handlingar enligt arkivlagen (1990:782). För att stärka elevernas rättssäkerhet vad gäller tillgång till betygshandlingar från fristående skolor föreslog därför regeringen i propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165) att huvudmannen för fristående skolor som sätter betyg ska åläggas att överlämna elevernas slutbetyg eller de betygsdokument som eleven får efter fullföljd gymnasieutbildning till den kommun där skolan är belägen. Riksdagen har fattat beslut i enlighet med regeringens förslag (bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:371).

Elevlösningar på nationella prov i kommunala skolor ska, tillsammans med en uppsättning av provet, arkiveras enligt 3 § arkivlagen samt Allmänna råd om bevarande och gallring rörande kommuners utbildningsväsende (RA-FS 2002:2). Bestämmelserna om arkivering och bevarande gäller dock inte för fristående skolor. Att de fristående skolorna inte måste bevara elevlösningar leder till bortfall i de insamlingar som görs. För att främja möjligheten till likvärdig bedömning av elevers prestation på de nationella proven är det angeläget att elevlösningar från fristående skolor bevaras på samma sätt som i kommunala skolor.

Statens skolverk har till uppgift att utveckla och tillhandahålla nationella prov. I grundskolan omfattar provsystemet för årskurserna 3, 5 (från 2011 årskurs 6) och 9 ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk, för årskurserna 5/6 även ämnet engelska och för årskurs 9 ämnena engelska samt biologi, fysik och kemi. I gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning ges kursprov i svenska och svenska som andraspråk, engelska och matematik. Läraren ska använda proven för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd vid betygssättning. De universitetsinstitutioner som har Skolverkets uppdrag att konstruera proven samlar in ett urval elevlösningar från skolorna som underlag för utveckling av framtida prov. Statens skolinspektion har regeringens uppdrag (U2009/4877/G, U2010/3860/G) att samla in ett urval av redan rättade nationella prov från skolor i hela landet och rätta dem en gång till. Resultatet av myndighetens rättning ska sedan kunna leda till en fördjupad granskning inom ramen för Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning. Även de universitet som har Skolverkets uppdrag

att konstruera de nationella proven samlar in ett urval av rättade lösningar som underlag för sitt arbete.

Det är av stor vikt att även fristående skolor kan delta på samma villkor vid kontrollrättning av nationella prov, liksom att de som konstruerar proven har ett tillräckligt underlag för sitt utvecklingsarbete. Mot denna bakgrund behövs det en reglering även av enskilda skolors bevarande av elevlösningar på nationella prov. Därför föreslås i denna promemoria en bestämmelse om fristående skolors skyldighet att bevara elevlösningar på nationella prov samt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet att bevara elevlösningar samt hur lång tid dessa ska bevaras. Bemyndigandet avses användas bl.a. för att föreskriva att proven ska förvaras ordnat och lätt tillgängliga.

Lagtext

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 15 kap. 33 § och 26 kap. 1 § ska ha följande lydelse, och

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 26 kap. 28 §, samt närmast före 26 kap. 28 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Varje huvudman för en fristående gymnasieskola ska ta emot alla ungdomar som har rätt till den sökta utbildningen i gymnasieskolan.

Föreslagen lydelse

15 kap

33 §

Varje huvudman för en fristående gymnasieskola ska ta emot alla ungdomar som har rätt till den sökta utbildningen i gymnasieskolan. *Mottagandet för en viss utbildning får dock begränsas till att avse elever som är i behov av särskilt stöd eller vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för.*

När det gäller utbildningar som inte utformas för en grupp elever och yrkesintroduktion som utformas för en grupp elever finns särskilda regler om när huvudmannen för en fristående skola är skyldig att ta emot ungdomar som uppfyller behörighetskraven för utbildningen i 17 kap. 29 §. I övrigt är en huvudman för en fristående skola inte skyldig att ta emot ungdomar till sådan utbildning.

Huvudmannen behöver inte ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev, om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven enligt 16 kap. 54 § andra stycket eller 17 kap. 34 § andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana utbildningar som avses i första stycket andra meningen.

26 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillsyn (29 §§),
- ingripanden vid tillsyn (10–18 §§),
- statlig kvalitetsgranskning (19–23 §§), och
- nationell uppföljning och utvärdering (24–27 §§).

I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillsyn (29 §§),
- ingripanden vid tillsyn (10–18 §§),
- statlig kvalitetsgranskning (19–23 §§), och
- nationell uppföljning och utvärdering (24–28 §§)

Bevarande av elevlösningar på nationella prov

28 §

Huvudmannen för en fristående skola som genomför nationella prov ska bevara elevlösningar på de nationella proven.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter avseende skyldighet att bevara elevlösningar samt hur lång tid dessa ska bevaras.